

מצווה לנפש

תובנה מעשית ממצווה הנלמדת בפרשת השבוע

»»

פרשת וארא

»»» לנצור את הרגע «««

המצווה בפרשה: וידבר יהוה אל משה ואֶל
אֶהרֶן וְצִוּם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ
מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם (שמות, ו, יג).

אמר ר' שמואל בר רב יצחק: על מה ציוונו? על פרשת שילוח עבדים'. ומקרא מפורש הוא בספר ירמיהו
(ל"ד, יג-יד): 'כה אמר ד' אלקי ישראל: אנכי כרתי ברית את אבותיכם ביום הוציא אותם מארץ מצרים מבית
עבדים לאמר: מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו' (ירושלמי, ראש השנה, פ"ג, ה"ה).

מצוות שחרור עבדים נהגה רק לאחר כיבוש וחלוקה, ואולם הציווי הראשון, לפני שנמסרה
המצווה בסיני, היה ביום היציאה ממצרים: 'אנכי כרתי ברית את אבותיכם ביום הוציא אותם מארץ
מצרים מבית עבדים לאמר: מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך ועבדך
שש שנים, ושלחתו חפשי מעמך' (ירמיהו לד, יג-יד).

השאלה, מתבקשת. מדוע דווקא אז היה חשוב לצוות על שילוח העבדים? הרי עד לזמן שהמצווה
נוהגת יעברו שנים רבות!

הגאון רבי חיים שמואלביץ לומד מכך יסוד נפלא. ישנם רגעים אותם זוכר האדם היטב. אלה
רגעים בהם הוא חש במלוא העוצמה את משמעות הרגע. זה הזמן לקבל 'קבלה'. רגע שמרגישים
היטב את משמעותו ומקבלים בו קבלה כלשהי - לא במהרה הוא נשכח, והקבלה של אותו רגע
נמשכת ונשארת. יום היציאה ממצרים היה הרגע בו הרגיש עם ישראל את משמעות היציאה
מעבדות לחירות. לא היה זמן מתאים יותר לקבלת הציווי על שחרור עבדים מאותו הרגע.

רבי חיים מאריך ומסביר כי קושי גדול הוא לאדם לשלח לחופשי את עבדו, את קנינו ועמלו,
ואף שנפשו של העבד כמהה לחירות, ועול השעבוד כבד עליו ביותר, האדון לא מרגיש זאת. מבחינתו
קשה לו לראות ב'נכס' שלו אדם בעל רגש ותחושה.

זו הסיבה שעם ישראל נצטוו במצווה זו דווקא בשעה שיצאו בעצמם מ'בית עבדים', בשעה
שהרגישו בנפשם את שמחת החירות הגדולה. אותה שעה של יציאה מעבדות לחירות משעבוד
לגאולה ומאפילה לאור גדול, היא השעה הכשרה והראויה להרגיש ולשמוע היטב את הצו העליון
של 'מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו, כפי שכתוב: 'ואתם ידעתם את נפש הגר, כי גרים
הייתם בארץ מצרים' (שמות כג, ט).

אם היו מצווים על כך לאחר הרגע הגדול של השמחה ורגשות הפורקן, כשהרגשות היו הולכים
ומצטננים, המצווה לא היתה נתפסת אצלם כראוי. וכיון שנצטוו עליה בשעה שהיה לבם פתוח
'לשמוע' את המצווה הגדולה של שילוח עבדים, קיבלו עליהם בלב שלם, והקבלה הזאת ראוי לה
שלא תמוש מזכרם לעולם, אף לאחר שרגשי החזרה והרוממות ימוגו וילכו.

מהדברים הללו למד רבי חיים שמואלביץ מוסר כללי לכל החיים:

לכל אדם יש רגעים של התעוררות, של שימת לב ושל תחושה שממלאת את הלב. עיקר העבודה שלנו היא לשמר את ההתעוררות שלא תפוג, לנצור את הרגע ולהפוך להיות איש אחר... הדרך לשמור על העליה שיש לאדם בשעת רצון והתעוררות היא על ידי תזכורת עצמית תמידית שתעורר את ההרגשה שהיתה בלבו אז. וכשיזכור את הרגע ההוא תמיד וישמור בלבו את ה'שעה האחת' - יוכל לקנות על ידה את עולמו. זו משימת חיינו. אם נצליח לנצור את הרגעים המיוחדים הללו ולהשתנות על פיהם, מובטח שנחיה חיים טובים ואיכותיים בהרבה.

שבת שלום
אליהו אילני